

SU KNYGA IR TARP KNYGŲ

Dailininkė **Viktorija Daniliauskaitė** gimė 1951 m. Jakutske. 1956 m. su šeima grįžo į Lietuvą – Panevėžio rajoną, Gelažius. 1965 m. persikėlė į Vilnių. 1969 m. baigė vidurinę mokyklą, įstojo į Vilniaus dailės institutą ir 1974 m. jį baigė. Nuo 1983 m. Lietuvos dailininkų sąjungos narė. Kuria estampus, miniatiūras, iliustruoja knygas. Rengia personalines (per 40), dalyvauja grupinėse, tarptautinėse parodose. Yra pelniusi diplomų, prizų, taip pat tarptautinio ekslibrisų konkurso „Lietuviškai knygai – 450“ pirmąją premiją.

Nuo 1981 m. dirba Lietuvos medicinos bibliotekoje.

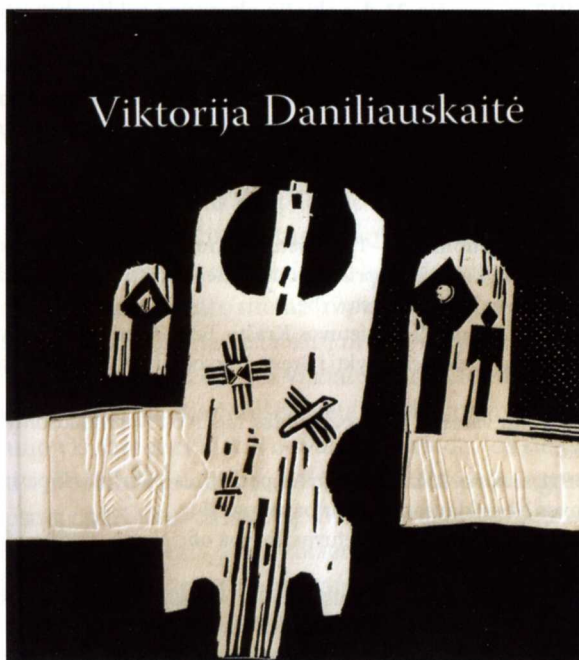
Lietuvos nacionaliniame muziejuje lapkričio 24 d. atidarytos jubiliejinės parodos [čia pristatomi trisdešimties metų kūrybos laikotarpio (1981–2011) darbai] proga kalbiname autorę.

Jūsų biografijoje rašoma, kad gimėte Jakutske. Ar ir Jūsų šeimos neaplenkė tragiška trėmimų lemtis? Kaip ten atsidūrė tėveliai?

Taip, tėvų šeimos buvo išstremtos iš Lietuvos 1941 m. Tai buvo vienas iš sunkiausių Lietuvai laikotarpių, nes šalis neteko dalies savo inteligentijos, šeimos ir jų giminės buvo išrašytos, pasmerktos nežinia.

Ar skaudi artimųjų patirtis turėjo įtakos Jūsų kūrybai?

Ši patirtis turėjo įtakos mūsų, ten gimusių, kaip ir visų išvežtų, pabėgusių į užsienį ar iškentusių pokario metų destruktiją, gyvenimui. Kūrybai irgi turėjo įtakos tiek, kiek kiekvienas sugeba tai suvokti ar perteikti. Kūryboje atsiranda laikmečio žymės.

Jubiliejinės parodos katalogas

Viktorija Daniliauskaitė prie savo darbų parodos LMB

Jūsų vaikystė prabėgo Gelažiuose, vėliau su šeima persikėlėte į Vilnių. Mokantis vidurinėje mokykloje, kas paskatino rinktis dailę, kaip ir iš ko supratote, kad tai Jūsų kelias?

Gelažiuose (Panevėžio raj.) mūsų šeima gyveno devynerius metus (1956–1965). Iš pradžių gyvenome vienkiemyje. Miestelis ir mokykla buvo už kelių kilometrų. Tai buvo labai imlus laikotarpis, daug smulkmenų įstrigo. Visus tuos metus mes iš tiesų gyvenome gamtoje. Gelažiai yra Vidurio Lietuvos lygumoje, taigi poros metrų kalniukas mums jau buvo kalnas, o atvažiuavus į Vilnių pasijutau kaip kitame pasaulyje, kur Neries šlaitai atrodė kaip skardžiai, o miestas pradžioje buvo kaip rojus – apšviestas Gedimino mūro pilies ir tuometis Lenino prospektas atrodė stebuklingai. Buvau šeimos vaikas. Tėtis buvo mokytojas, savo noru dėstė dailės fakultatyvą, mama iš mažens buvo jautri gamtai, ilgainiui bekarpydama iš popieriaus galėjo išreikšti savo, kaip kūrėjos, individualybę. Nuo 9 klasės lankiau Vilniaus keturmetę vaikų dailės mokyklą, ten pradėjau susipažinti su dailės pradmenimis.

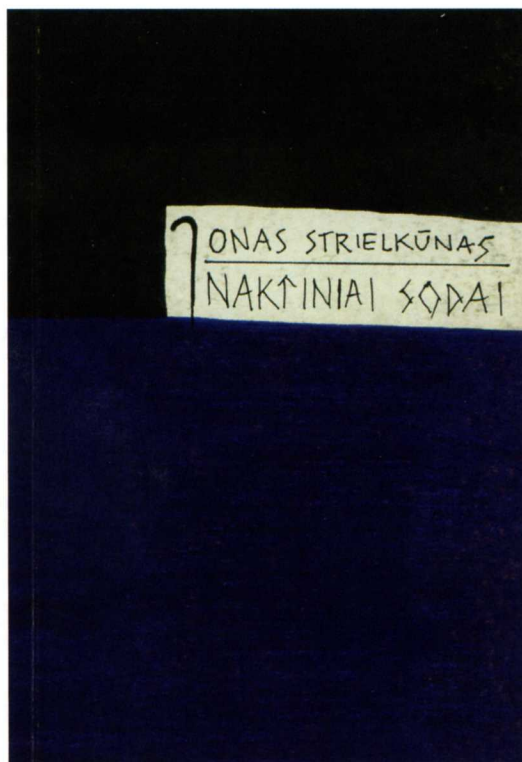
Iliustravote ir apipavidalinote nemažai knygų. Kokia darbo su knyga specifiška?

Po Dailės instituto baigimo prasidėjo kelionės po darbovietes. Tas buvo susiję su knyga. Dirbau Universiteto bibliotekoje Grafikos skyriuje. Ten susipažinau su dailininkų darbais, estampais, piešiniais, eskizais, iliustracijomis. Tikras lobynas. 1981 m. dirbau Lietuvos respublikinėje centrinėje aklųjų bibliotekoje. Tarp knygų lentynų dirbau. Teko ir iliustruoti lietuvių poetų knygas. Knygų iliustravimas buvo kūrybinis išmėginimas. Tai teikė pasitikėjimo savimi ir džiaugsmo. Likimas lėmė, kad susidūriau su autoriais ir knygomis, kurie man patiko. Kadangi kompiuterinio maketavimo nebuvo, šriftus dailininkai

dažnai rašydavo ranka. Man patiko raižyti linoleumai. Taigi ir šriftus (viršelius, skyrių pavadinimus) išraižydavau. Kartais tos šriftinės kompozicijos atstodavo iliustracijas.

Iliustravote net tris Jono Strielkūno knygas: „Rinktinė“ (1986), „Trečias brolis“ (1993), „Naktiniai sodai“ (2002). Ir parodoje nemažai darbų pagal J. Strielkūno eiles. Kiek svarbi poezija jums pačiai?

Su a. a. J. Strielkūno kūryba esu susijusi tiesiogiai ir gana įdomiai. Ruošdamasi šiai savo parodai, turėjau peržiūrėti darbus nuo pradžios. Ir tada paaiškėjo, kad ieškodama savojo stiliaus kabinausi į J. Strielkūno poeziją. Tai ir buvo 1980 metų riba. J. Strielkūnas eilėraščiuose kalba apie savo vaikystę, Putauskų kaimas – maždaug 10 ar 15 km nuo Gelažių. O mane žodžiais išreiškta nostalgija labai veikė. Taigi persipynė realūs keliai, be to, jo eilėraščiai man, matyt, artimi

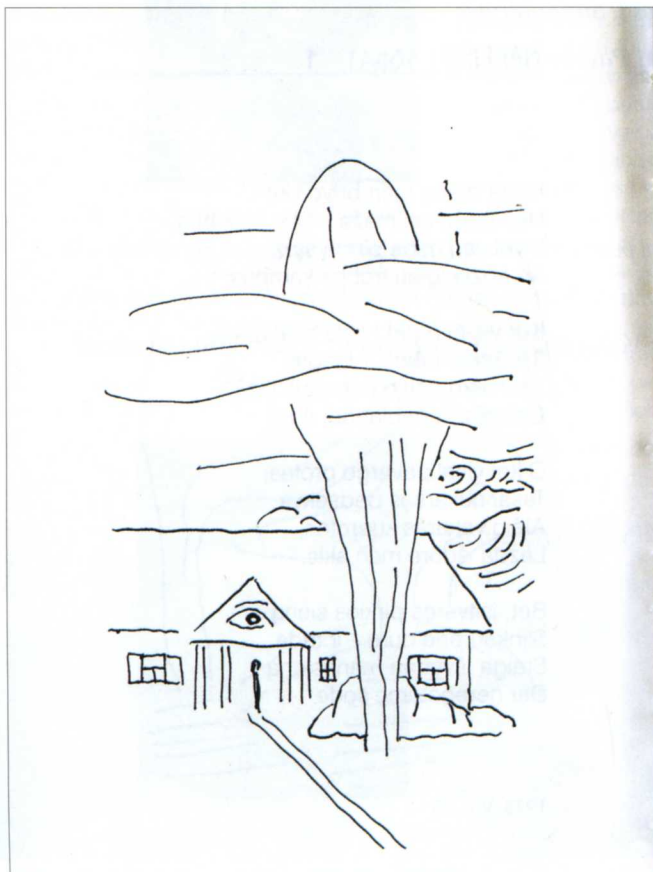

Dailininkės iniciatyva 2002 m. „Petro ofseto“ išleista J. Strielkūno eilėraščių poema

dvasiškai, ta „juodų vagų šviesa“. Iliustracijas „Naktiniams sodams“ paišiau dvejus metus, paskui „Petro ofsetas“ sutiko išleisti.

Kaip teigiate, gilinatės „į mažos tautos savasties ieškojimą, domina bendražmogiškos problemas – žmogaus trapumas amžinybės akistatoje“. Atsigręžiate į mūsų tautos istoriją, protėvius, baltų kultūrą. Kaip gimė linoraižinių ciklas „Baltai“?

Baltų tema keliavo kartu nuo vaikystės laikų, kai tėtis mokykloje buvo įkūręs kraštotyros būrelį ir man teko matyti tų ekspedicijų rezultatus. Ir mokslų daktarė Rimutė Rimantienė buvo atvažiavusi pasidairyti, ar ten nėra „akmens“. Teko dalyvauti Šventosios ir Nidos archeologinėse ekspedicijose. Kažkuri mano esaties dalis yra prisirišusi prie tos apčiuopiamos realybės – radinių. O šiaip – lieka nuojauta, tai, kas yra už žodžių.

NAKTINIAI SODAI 2

Pasveikintas būk, mano sode!
Tai vakar, šiandien, amžinai –
Visais laikais tave man rodė
Visi ekranai ir sapnai.

Tai tavo žolei nelytėtai,
Tyrumui tavo obelies
Visi karaliai ir poetai
Aukojo sostus ir eiles.

Kai griuvo širdys ir valstybės,
Kai skendo amžiai kaip laivai,
Ieškojo tavo tobulybės
Žmonių išaukštinti dievai.

Ir šiąnakt, lyg iš naujo gimęs,
Sakau dar lūžtančiu balsu:
Visų iliuzijų žlugimas –
Tiktai pradžia visų tiesų.

1973. VIII. 25

